

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Anna Dziergawka (sprawozdawca)

w sprawie R.K.,
skazanego z art. 286 § 3 k.k. i inne
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
na posiedzeniu w dniu 13 lutego 2025 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt III Ka 46/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Dębicy
z dnia 7 listopada 2023 r., sygn. akt II K 797/22

**1. uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok
Sądu Rejonowego w Dębicy i na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.
umarza postępowanie karne;**

2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

Anna Dziergawka

Wiesław Kozielowicz

Adam Roch

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Dębicy wyrokiem z dnia 7 listopada 2023 r., w sprawie o sygn. akt II K 797/22 oskarżonego R.K. uznał za winnego dokonania zarzucanego mu czynu polegającego na tym, że w dniu 27 czerwca 2020 roku w D., woj. [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej po uprzednim wprowadzeniu w błąd A.K. co do zamiaru wywiązania się z umowy sprzedaży 11 sztuk koszulek T-shirt za pośrednictwem portalu internetowego [...], dokonał przyjęcia wpłaconych przez nią na rachunek bankowy o numerze[...] pieniędzy w kwocie 340 zł, nie dostarczając zakupionego towaru, czym doprowadził A.K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 340 zł, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się mając w stopniu znacznym ograniczoną zdolność pokierowania swoim postępowaniem, z tym, że sąd przyjął, iż czyn ten stanowił wypadek mniejszej wagi, a oskarżony dodatkowo miał w stopniu znacznym ograniczoną zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., w zw. z art. 31 § 2 k.k., w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za czyn ten na podstawie art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wymiarze 60 (sześćdziesiąt) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawkiiennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych. Sąd dodatkowo na podstawie art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej A.K. kwotę 340 (trzysta czterdzieści) złotych tytułem obowiązku naprawienia szkody oraz orzekł o kosztach procesu.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 28 lutego 2024 r., w sprawie o sygn. akt III Ka 46/24 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny, zaskarżonemu wyrokowi zarzucając rażące naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., polegające na wydaniu, w dniu 28 lutego 2024 r., w wyniku rozpoznania apelacji obrońcy oskarżonego R.K., wyroku utrzymującego w mocy zaskarżone orzeczenie, podczas gdy w dacie wydania wyroku zarówno przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie, jak i Sąd Rejonowy w Dębicy istniała okoliczność wyłączająca postępowanie w postaci śmierci oskarżonego, która nastąpiła w dniu 27 maja 2023 r., co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Dębicy i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, dlatego podlegała rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron, zgodnie z treścią art. 535 § 5 k.p.k.

Należy w pełni podzielić zarzut zawarty w kasacji Prokuratora Generalnego o rażącym naruszeniu przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie przepisu art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. Z otrzymanego na etapie postępowania wykonawczego Sądu Rejonowego w Dębicy zaświadczenia z systemu PESEL-Sad (k. 16-22 akt dłużnika sygn. II K 797/22) wynika bowiem, że oskarżony R. K. zmarł w dniu [...] maja 2023 r., zatem przed wydaniem zaskarżonego wyroku, jak i wyroku sądu I instancji. Powyższa informacja została potwierdzona załączonym do akt Sądu Najwyższego odpisem skróconego aktu zgonu (k. 31 akt). Zauważyć zatem należy, że w dacie wyrokowania w niniejszej sprawie, zarówno przez sąd odwoławczy jak i przez sąd I instancji, istniała ujemna przesłanka, uniemożliwiająca prowadzenie postępowania wobec oskarżonego R.K., której istnienie zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., skutkuje koniecznością jego umorzenia. Powyższego nie zmienia fakt, że wiadomość o śmierci oskarżonego sąd powziął dopiero po wydaniu wyroku. Przepis art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. jest w swej treści jednoznaczny i kategoryczny, zatem powinien być stosowany niezależnie od powodów zaistnienia tego uchybienia oraz w każdym stadium procesu, w którym określona w tym przepisie przesłanka zaistnieje. Stąd też wydanie wyroku skazującego wobec oskarżonego, mimo jego śmierci w toku procesu, stanowi zawsze bezwzględną podstawę do uchylenia tego orzeczenia, wskazaną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Zaistnieje ona także mimo braku wiedzy sądu o samym fakcie śmierci oskarżonego (zob. wyrok SN z dnia 3 lutego 2021 r., II KK 425/20; wyrok SN z dnia 7 lipca 2021 r., II KK 79/21; wyrok SN z dnia 31 maja 2022 r., II KK 249/22).

Z treści art. 439 § 2 k.p.k. wynika z kolei, że uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w § 1 pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

Oznacza to, że w razie śmierci oskarżonego wymieniona bezwzględna przyczyna odwoławcza nie ma zastosowania, gdy został on uniewinniony przez sąd w pierwszej lub drugiej instancji. Sytuacja ta nie ma jednak zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż jak wyżej wskazano, R.K. został skazany, a następnie sąd odwoławczy wyrok wydany co do jego osoby utrzymał w mocy.

W tym stanie rzeczy nie ulega wątpliwości, że w czasie orzekania obu sądów powszechnych w przedmiotowej sprawie istniała ujemna przesłanka procesowa, uniemożliwiająca dalsze prowadzenie postępowania wobec oskarżonego R.K., który zmarł. Tym samym zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w Rzeszowie obarczone jest bezwzględną przyczyną odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., co musiało skutkować jego uchyleniem, jak również uchyleniem utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Dębicy, a w konsekwencji umorzeniem postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

O kosztach sądowych orzeczono zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Anna Dziergawka Wiesław Koziół Adam Roch

[WB]

r.g.